

دگرگشت اندنگهبان

کشور ایران که از نظر غنای آثار باستانی و موارث فرهنگی از اهمیت خاصی برخوردار می باشد . در جهان از این لحاظ کم نظیر بوده و آثار باستانی و تاریخی قابل توجهی در بیشتر نقاط آن و بخصوص در دل تپه های باستانی وجود دارد . این آثار باستانی که گهگاه یا بر سبیل تصادف و یا در اثر تحقیقات و فعالیت های علمی باستان شناسی آشکار گردیده ، در یکی دو قرن گذشته در روشن نمودن تمدن های باستانی بشر در منطقه دنیای باستان کمک های ارزنده ای نموده و سهم بسزائی دارد .

تحقیقات و بررسی های علمی باستان شناسی در نواحی مختلف ایران و بالاخص در قسمت های جنوبی این فلات و دشت رسوبی خوزستان مدارک مستندی آشکار نموده و دلالت بر آن دارد که صفحات اولیه تاریخ این مرز و بوم با پیشرفت تمدن و فرهنگ در این ناحیه با تشکیل دولت ایلام تکوین گردیده است . با وجودی که این گونه فعالیت ها و تحقیقات علمی باستان شناسی در مقام مقایسه با وسعت و عظمت آثار باقیمانده از تمدن ایلام بسیار ناچیز و محدود می باشد ، ولی مدارک بالنسبه کافی برای ارزیابی این تمدن ، اصل و سرچشمه و چگونگی آن در زمینه های مختلف هنر و صنایع ، زبان و ادبیات ، عقاید و افکار ، حدود و وسعت ، گسترش نفوذ و ارتباط با سایر تمدن های دنیای باستان آشکار گردیده و در دسترس علاقمندان قرار گرفته که امروز شالوده و بنیان مستحکمی برای تحقیقات آینده در مورد تمدن ایلام بوجود آورده است . اگر چه مرکز تمدن ایلام در دشت خوزستان قرار گرفته ، ولی کشور ایلام در هنگام گسترش و اعتلا ، نه فقط این دشت وسیع بلکه قسمت قابل ملاحظه ای از فلات ایران ، دشت بین النهرین ، مناطق فارس و لرستان ، و هم چنین مناطق جنوب و جنوب شرقی ایران را فرا می گرفته است .

مدارک باستان شناسی نشان می دهد که تمدن و فرهنگ و هنر و صنایع پیشرفته تمدن ایلام که متکی به سوابق ممتد و طویل در دوران های پیش از تاریخ و تاریخی ایلام می باشد تا چه حد در دنیای باستان نفوذ داشته و چه نقش موثری را در تکوین تمدن بشری بعهده داشته است .

ایلامی ها همگام و بموازات همسایگان غربی خود در بنیان نهادن تمدن باستانی این منطقه از جهان و اختراع خط شریک و سهیم بوده و بتدریج پس از پشت سر گذاردن دوران های پیش از تاریخ ، آغاز تاریخی از اوائل هزاره سوم پیش از میلاد مسیح دوران تاریخی خود را در این مرز و بوم شروع نموده و مدتی بیش از دو هزار سال تا تشکیل سلسله های ماد و هخامنشی در ایران حکومت می نموده اند .

نظری به تاریخ طویل این حکومت رسالت و مسئولیتی را که این قوم به تنهایی در حفاظت و نگاهداری این مرز و بوم و حدود و ثغور آن در مقابل دشمنان احساس مینموده بخوبی آشکار می سازد . با تشکیل امپراطوری ماد در نیمه شمالی فلات ایران ایلامی ها بمنظور جلوگیری از تجاوز آشوری ها با دولت ماد همکاری نموده و دست در دست آنها مبارزات خود را بر علیه آشوری ها پی گیری نموده و سرانجام باعث اضمحلال امپراطوری آشور گردیده و نقش موثر خود را در حفاظت و نگهداری ایران به بهترین وجهی ایفا نمودند . با تشکیل

امپراطوری هخامنشی عملاً " ایلامی‌ها قسمتی از این دولت را تشکیل داده و یکی از ساتراپ‌های مهم آن را بوجود آورده و پایتخت آنان شهر قدیمی و معروف شوش به عنوان یکی از پایتخت‌های هخامنشی برگزیده شد. امپراطوری تازه تشکیل شده هخامنشی که احتیاج مبرم به تشکیلات کافی و وسیع برای اداره امور مملکت داشت از تجربیات تمدن پیشرفته ایلام یاری گرفت و تمدن، هنر و صنایع، زبان و ادبیات و فرهنگ ایلامی نقش موثری را برای پیشرفت امپراطوری هخامنشی انجام داد.

کشف هزاران لوحه گلی با خط میخی ایلامی در ضمن حفاریهای تخت جمشید معرفت تاثیر بسزای این تمدن در اداره امور کشوری امپراطوری هخامنشی و بهترین شاهد اثبات این مدعا است.

آنچه مسلم بنظر می‌رسد اینکه ابتدای خط و شروع تاریخ در این قسمت از دنیای باستان برخاسته و کشور ما و بخصوص منطقه خوزستان از اولین مراکز جهان بوده است که برای ثبت وقایع تاریخی از مهمترین اختراع بشر یعنی خط استفاده نموده بر صخره‌های بزرگ سنگ نبشته‌هایی با خطوط میخی ایجاد نموده و با برجای گذاردن هزاران لوحه‌های گلی با متون خطوط میخی مدارک مستندی که متضمن عادات، رسوم، افسانه‌ها و وقایع تاریخی بوده اسناد معتبری را در اختیار دانشمندان باستان‌شناس قرار داده است.

پنهان نماند، با وجودیکه بیش از یک قرن است که فعالیت‌های علمی باستان‌شناسی برای روشن نمودن تمدن و تاریخ گذشته ایلام بوسیله دانشمندان مختلف انجام گردیده و نتایج ارزنده‌ای نیز داشته است، ولی این فعالیت‌ها با توجه به آثار عظیم باقیمانده از این اقوام در پهنه کشور ما بسیار محدود و ناچیز بوده و هنوز دوره‌هایی از تاریخ ایلام تاریک و مبهم باقی مانده و احتیاج به تحقیقات وسیعی در آینده دارد. حاجت به تذکر است که این محدودیت اطلاعات بخصوص در دوران‌های اخیر تاریخ ایلام و مخصوصاً " در دوران ایلام نو بسیار محسوس است و با توجه باین نکته، کشف آثار باستانی مربوط بدین دوره در دست ارجان از اهمیت خاصی برخوردار بوده و اطلاعات ارزنده و مهمی را در دسترس محققین و باستان‌شناسان قرار می‌دهد. تحقیقات و بررسی‌های باستان‌شناسی و تاریخی وسیع و هم‌چنین آزمایش‌های فنی و شیمیایی دقیقی که بر روی آثار مکتوفه در ارجان بوسیله دانشمندان انجام و در صفحات این مجموعه عرضه گردیده است، برگ‌های تازه‌ای را در تکمیل تاریخ و تمدن گذشته این سرزمین و بخصوص تاریخ ایلام نو تشکیل می‌دهد که از هر لحاظ واجد اهمیت خاصی است. امید است با ادامه این‌گونه فعالیت‌های ارزنده در آثار و بقایای تمدن ایلام که به وفور در پهنه کشور ما وجود دارد در آینده شاهد موفقیت‌های چشم‌گیری در این زمینه باشیم.

در خاتمه موفقیت دانشمندان را که زحمت تنظیم چنین مجموعه ارزنده‌ای را تقبل فرموده و بنحوبسیار شایسته‌ای از عهده آن بر آمده و در دسترس علاقه‌مندان قرار داده‌اند آرزو مند بوده و بنوبه خود سپاسگزارم.